

Портна О. В.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУКУПНОГО ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ

Метою статті є дослідження теоретичних підходів до визначення понять «потенціал», «фінансовий потенціал», «сукупний фінансовий потенціал країни» та удосконалення дефініції сукупного фінансового потенціалу країни на основі критичного аналізу існуючих підходів. Аналізуючи наукові праці багатьох учених, було розглянуто та систематизовано різні підходи до поняття «фінансовий потенціал». У результаті дослідження визначено новий вектор теоретичних засад та домінуюча логіка функціонування сукупного фінансового потенціалу країни. Обґрунтовано, що сутнісною основою функціонування сукупного фінансового потенціалу країни є капітал в усіх його формах. Запропоновано визначення сукупного фінансового потенціалу країни як функціонування сукупності ресурсів, запасів, засобів та результатів діяльності як капіталу, що забезпечує зростання вартості, доходів, досягнення соціально-економічних ефектів й розвитку як окремих суб'єктів економіки, так і країни загалом у найближчій та довгостроковій перспективах. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є удосконалення засад аналізу сукупного фінансового потенціалу країни для ефективного його використання у практичній площині.

Ключові слова: фінансовий потенціал, ресурси, сукупний фінансовий потенціал країни, капітал

Бібл.: 13.

Портна Оксана Валентинівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент, кафедра економіки підприємств, Харківський інститут економіки ринкових відносин і менеджменту (вул. Маршала Батицького, 5, Харків, 61038, Україна)

Email: portna@biqmir.net

УДК 336.13.051

Портная О. В.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ СОВОКУПНОГО ФИНАНСОВОГО ПОТЕНЦИАЛА СТРАНЫ

Целью статьи является исследование теоретических подходов к определению понятий «потенциал», «финансовый потенциал», «совокупный финансовый потенциал страны» и усовершенствование дефиниции совокупного финансового потенциала страны на основе критического анализа существующих подходов. Анализируя научные работы многих ученых, были рассмотрены и систематизированы различные подходы к понятию «финансовый потенциал». В результате исследования определен новый вектор теоретических основ и доминирующая логика функционирования совокупного финансового потенциала страны является капитал во всех его формах. Предложено определение совокупного финансового потенциала страны как функционирования совокупности ресурсов, запасов, средств и результатов деятельности как капитала, обеспечивающих рост стоимости, доходов, достижения социально-экономических эффектов и развития как отдельных субъектов экономики, так и страны в целом в ближайшей и долгосрочной перспективах. Перспективой дальнейших исследований в данном направлении является усовершенствование основ анализа совокупного финансового потенциала страны для эффективного его использования на практике.

Ключевые слова: финансовый потенциал, ресурсы, совокупный финансовый потенциал страны, капитал

Библ.: 13.

Портная Оксана Валентиновна – кандидат экономических наук, доцент, доцент, кафедра экономики предприятий, Харьковский институт экономики рыночных отношений и менеджмента (ул. Маршала Батицького, 5, Харьков, 61038, Украина)

Email: portna@biqmir.net

UDC 336.13.051

Portna O. V.

THEORETICAL APPROACHES TO DEFINING THE AGGREGATE FINANCIAL POTENTIAL OF A COUNTRY

The goal of the article is the study of theoretical approaches to defining the "potential", "financial potential" and "aggregate financial potential of a country" notions and improvement of the definition of the aggregate financial potential of a country on the basis of critical analysis of existing approaches. Having analysed scientific works of many scientists the article considers and systemises various approaches to the "financial potential" notion. In the result of the study it identifies a new vector of theoretical grounds and dominating logic of functioning of the aggregate financial potential of a country. The article shows that the essence of functioning of the aggregate financial potential of a country is the capital in all its forms. It offers a definition of the aggregate financial potential of a country as the functioning of the aggregate of resources, reserves, means and results of activity as the capital, which ensure growth of cost, income, achievement of socio-economic effects and development of both individual subjects of economy and a country in whole in short-term and long-term prospects. The prospect of further studies in this direction is improvement of the grounds of analysis of the aggregate financial potential of a country for its efficient use in practice.

Key words: financial potential, resources, aggregate financial potential of a country, capital

Bibl.: 13.

Portna Oksana V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Economics of Enterprises, Kharkiv Institute of Economics of Market Relations and Management (vul. Marshala Batytskogo, 5, Kharkiv, 61038, Ukraine)

Email: portna@biqmir.net

Вступ. Сучасні умови господарювання обумовлюють необхідність дослідження сукупного фінансового потенціалу України як здатності мобілізувати та ефективно витрачати сукупні фінансові ресурси країни для досягнення цілей модернізації економіки та підвищення національного добробуту. Особливості фінансово-економічного розвитку підвищують науковий інтерес до питань економічного змісту сукупного фінансового потенціалу України та засад його формування, функціонування та використання. Актуальність досліджень теоретико-практичних аспектів сукупного фінансового потенціалу країни зростає відповідно до складності соціально-економічних умов України і має свої специфічні особливості:

- непорядкованість фінансово-економічних відносин ускладнює реалізацію багатьох економічних, соціальних та політичних завдань, що об'єктивно підвищує увагу та потребу у конкретно фінансових розробках, одним із важливих видів яких є дослідження сукупного фінансового потенціалу країни;
- постійна фінансіаризація та підвищення її впливу, що взаємообумовлює, пов'язує та узгоджує зміцнення сукупного фінансового потенціалу з економікою та розвитком країни;
- потреба у функціонально-цільовій зумовленості активізації функціонування сукупного фінансового потенціалу України з відповідним відображенням у науково-теоретичних розробках;
- підвищення ролі сукупного фінансового потенціалу країни з наступним пошуком додаткових резервів його підвищення, зміцнення та ефективної реалізації.

Тому при розгляді сукупного фінансового потенціалу країни треба відштовхуватися від обґрунтованих теоретичних засад і опрацьованого теоретичного аналізу.

Аналіз останніх досліджень. Проблема потенціалів не є новою для науковців, оскільки у різні часи досліджувалися питання, які відображали сутність різних видів даної категорії в багатьох галузях. Вітчизняні та зарубіжні науковці у своїх працях приділяють значну увагу трактуванню поняття «потенціал» та обґрунтуванню його сутності. Серед інших ми виділяємо таких як: С. Ганзюк, І. Грошев, І. Карапейчик, А. Квітка, В. Мурашко, Є. Лапін, О. Олексюк, І. Репіна, Є. Уланова, О. Федонін, А. Чавленко та багато інших. Проблеми фінансового потенціалу розглядають В. Глушенко, А. Маслова, О. Крук, Н. Гнип, С. Шумська та інші. Аналіз широкого спектру питань, що досліджувалися у рамках економічної природи різних видів потенціалів науковцями, доводить, що основну увагу вчених зосереджено на напрямках уточнення змісту поняття потенціалу й методам його оцінки, про що свідчить і велика кількість дисертаційних досліджень, і назви цілої низки монографічних та учбових видань, наукових публікацій. Огляд стану цих розробок показує, що вченим та фахівцям належить вагомий теоретико-практичний добробок щодо визначення сутності потенціалу в економіці. У той же час теоретичним та прикладним аспектам сукуп-

ного фінансового потенціалу України приділяється недостатньо уваги. Усе це робить дослідження теоретичних основ функціонування сукупного фінансового потенціалу країни актуальним науковим завданням, яке потребує найскорішого вирішення та практичного застосування.

Мета статті. На основі викладеного вище можна сформулювати мету даного дослідження, що полягає у визначенні дефініції сукупного фінансового потенціалу країни на основі критичного аналізу існуючих підходів.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань: проаналізувати наукові підходи до трактування змісту визначень «потенціал», «фінансовий потенціал», «сукупний фінансовий потенціал країни»; удосконалити зміст поняття «сукупний фінансовий потенціал країни».

Виклад основного матеріалу. Складним питанням для дослідників є визначення на кожному конкретному етапі розвитку теорії та практики найбільш пріоритетного теоретичного підходу, який буде з високим рівнем ефективності застосовано для аналізу тих чи інших явищ, процесів, категорій. Для сучасних умов та перспектив розвитку країни визначальним є підвищення впливу фінансової складової. На думку В. Базилевича, посилення ролі фінансів та «специфічні особливості нової економіки потребують концептуального осмислення феноменів сучасної епохи, модернізації теоретико-методологічних основ економічної науки, створення відповідної термінологічної бази й понятійного апарату, адекватного новим умовам. Важливо наголосити, що формування теоретико-методологічних засад дослідження новітніх процесів і явищ має важливе практичне значення для наукового обґрунтування структурно-інноваційної перебудови вітчизняної економіки, ефективного просування в напрямку здійснення прогресивних структурних зрушень...» [1, с. 7].

Терміни «потенціал» та «фінансовий потенціал» досить широко використовуються як в економічній, так і у фінансовій науковій літературі. Поняття «фінансовий потенціал» започатковане в економічній літературі Заходу 25–30 років тому. Як науковий термін, він почав використовуватися у період найбільшого економічного спаду 70-х років [2, с. 16]. І протягом всіх років постійно підвищується увага до фінансового потенціалу, такі обставини пов'язані з підвищенням його значущості для економіки, суспільства, країни і передбачають дослідження не тільки його формування, але й функціонування та використання.

Сьогодні відсутня єдність поглядів на природу цього поняття, що виявляється в одночасному існуванні різних, багатоаспектних, часто взаємовиключних визначень потенціалу (як ресурсів, запасів, потоків, умов, здібностей, можливостей і т. ін.). Це, ймовірно, і пов'язано з тим, що поняття «потенціал» включає безліч значень та відтінків. З огляду на це, вважаємо за необхідне дати оцінку існуючим теоретичним підходам до визначення сутності потенціалу, фінансового потенціалу, сукупного фінансового потенціалу країни та сформулювати концептуальні засади трактування змісту поняття останнього. Щоб краще зрозуміти природу

такої категорії як «сукупний фінансовий потенціал країни», слід, на нашу думку, розглянути окремі його складові та прояви під різними кутами зору. Враховуючи це проведемо ретроспективний аналіз визначень та проаналізуємо різні погляди.

Радянський енциклопедичний словник давав узагальнене визначення, що потенціал (від лат. *potentia* – сила), джерела, можливості, засоби, запаси, які можуть бути використані для вирішення якої-небудь задачі, досягнення визначеної мети; можливості окремої особи, суспільства, держави у певній галузі (наприклад, економічний потенціал) [11, с. 1046]. Як бачимо, вже в цьому визначенні проявляється проблема понятійної неконкретності потенціалу, що виникає в силу масовості та різноманітності явищ, які він описує.

У пострадянські часи українські дослідники визначають, що термін «потенціал» прийнято трактувати як величину, яка характеризує запас енергії або можливу потужність у різних сферах діяльності [12, с. 392]. Це визначення більш конкретизує потенціал як запас чи можливу потужність, але не в повному обсязі розкриває його форму, структуру, джерела, призначення й використання, спрощуючи сутність.

В результаті дослідження організаційно-економічного регулювання використання та розвитку інтелектуального потенціалу, В. Мурашко запропоновано таке визначення «Поняття «потенціал» включає в себе можливості окремої особи, групи осіб, суспільства, які за наявності певних умов реалізуються та розвиваються. Потенціал концентрує в собі одночасно три рівні зв'язків і відносин: минуле, тобто сукупність властивостей, накопичених системою в процесі її становлення, функціонування та розвитку; сьогодення, з точки зору практичного застосування і використання наявних здібностей; майбутнє, орієнтоване на розвиток, коли реалізуються здібності і здобуваються нові знання та навички. Потенціал не завжди означає наявність зростання, він може бути як використаним, так і невикористаним» [9, с. 7]. Це вже більш розширене визначення, де наголос зроблено на просторові та часові характеристики потенціалу. Але, якщо в попередніх «потенціал» визначався багатобачно, як джерела, можливості, засоби, запаси, потужність, то тут розглядаються тільки можливості. Такий підхід, на нашу думку, дещо звужує сутність потенціалу.

Розглянемо імплементацію поняття потенціалу в площину фінансової науки. Найбільш ґрунтовні дослідження фінансового потенціалу стосуються суб'єктів господарювання. Сучасний стан розвитку та ефективного функціонування суб'єктів господарювання потребує розробки напрямів якісного управління їх фінансовим потенціалом, нарощення фінансових ресурсів. Фінансовий потенціал є підґрунтям формування фінансів підприємств; основою забезпечення стійкого зростаючого припливу грошових коштів, достатнього для забезпечення поточної і довготривалої платоспроможності на основі стратегії стабільного економічного зростання; складовою управління фінансами суб'єктів господарювання [2, с. 13].

Одним з поширених підходів до визначення фінансового потенціалу є його ототожнювання з фінансовими ресурсами (В. Бикова та Ю. Ряснянський, В. Кунцевич, Т. Паєнко та ін.), що також характеризуються як запаси, але між цими поняттями існують суттєві відмінності у сутності, структурі та джерелах. Фінансові ресурси визначають суму їхніх окремих видів, не відображаючи можливість подальшого залучення та використання, а фінансовий потенціал – це навпаки характеристика можливості для використання (перерозподілу), перспективи, напрямку руху і його динаміки за рахунок як використаних, так і невикористаних ресурсів. Безумовно, фінансовий потенціал включає в себе фінансові ресурси, відрізняючись від них на величину останніх, що не задіяні у процесах економічного відтворення, але мають таку можливість, чи ті, що через різні причини не дійшли до ринку ресурсів. У контексті нашого дослідження вважаємо за доцільне навести погляд В. Глуценка, що протиставляти фінансовий потенціал фінансовим ресурсам немає сенсу. Ресурси торкаються глибинних засад господарської поведінки суб'єкта, визначаючи стратегічну лінію перетворень та збочень у діяльності суб'єкта. Саме тому ресурси знаходяться у полі зору дослідників, визначають центр їх наукової уваги. В той же час необхідно зважити на те, що ресурси є «запас», а не «потік», грошових засобів, який враховує фінансовий потенціал суб'єктів господарювання. Вимірювання фінансового потенціалу не може спиратись на «запас»; воно неодмінно передбачає і вимір «потіку» цих ресурсів [2, с. 15]. До зазначеного слід додати та підкреслити, що фінансові ресурси лише виступають матеріальною основою, фінансовою базою створення та функціонування фінансового потенціалу, вони є запорукою його наявності. Функціонування сукупного фінансового потенціалу спрямовує фінансові потоки та використовує фінансові ресурси для досягнення максимального результату, ефективної реалізації можливостей, використовуючи фінансовий потенціал в якості капіталу. Тобто це можливий чи заданий подальший напрям руху, адже ефективність використання сукупного фінансового потенціалу країни залежить від раціональності поведінки його складових та фінансової, економічної, соціальної й політичної систем. Якщо в процесі функціонування фінансового потенціалу ресурси залишаються невикористаними, то немає сенсу в цьому контексті про них згадувати тому, що це вже не можливості, а втрачені вигоди.

Проаналізувавши формування та оцінку ефективності управління фінансовим потенціалом місцевого бюджету, О. Крук розглянула погляди до розуміння фінансового потенціалу та систематизувала такі підходи: критеріальний (визначає величину фінансового потенціалу як сукупності фінансових ресурсів); структурний (зорієнтований на визначення оптимальної та раціональної структури фінансового потенціалу); стратегічний (цілеспрямований на визначення відповідності наявного фінансового потенціалу досягненню поставлених стратегічних та тактичних цілей). Автор вважає, що підходи мають свої переваги та недоліки й доцільно використовувати всі три критерії [2, с. 14; 8,

с. 5–6]. І у цьому, на перший погляд, різноплановому підході простежується прирівнювання фінансового потенціалу фінансовим ресурсам.

Досліджуючи мезорівень фінансового потенціалу держави в умовах необхідності децентралізації фінансових ресурсів та інноваційно-інвестиційний потенціал регіонів як складової фінансового потенціалу України, І. Комарова визначає, що під фінансовим потенціалом регіону варто розуміти сукупність фінансових ресурсів регіону, що забезпечують його поступальний розвиток і самостійність [5, с. 71–72]. У розширене розуміння фінансового потенціалу регіону вона включає три сфери: бюджетну, грошово-кредитну, інвестиційну [5, с. 72–74]. І у цьому підході бачимо звужування поняття фінансового потенціалу ресурсами фінансової системи, його прирівнювання фінансовим ресурсам, що, як раніше вже доведено нами, не зовсім коректно.

Ще одним підходом, який зараз набуває актуальності та поширюється, є розуміння фінансового потенціалу як результатів діяльності, доходу. Розглядаючи фінансовий потенціал суб'єктів господарювання як чинник сталого розвитку ринкової економіки, В. Глуценко зауважив, що «саме фінансовий потенціал є основою всіх інших видів потенціалу. Він характеризує минуле, теперішнє і майбутнє сукупністю показників, які повинні як кількісно (ресурси), так і якісно (результат) визначити розвиток суб'єкта господарювання. Виходячи з цього, фінансовий потенціал є сукупність ресурсів та результатів діяльності, що забезпечує розвиток суб'єкта на найближчу та довгострокову перспективу» [2, с. 21]. Це визначення поєднує ресурси та отримані від їх використання результати. Але, на нашу думку, запропоноване визначення потребує доповнення у частині використання ресурсів, адже «ресурси – це активи, що обслуговують фінансово-господарську діяльність, від використання яких очікується отримання прибутку, доходу. А капітал – це джерело фінансування цих ресурсів» [4, с. 102; 7]. Тому, вважаємо за доцільне, розглядати фінансовий потенціал з точки зору капіталу, а сукупність й рух фінансових ресурсів, його швидкість і масштаби кількісно та якісно характеризують фінансовий потенціал, визначають його працездатність. З руху коштів та ресурсів розпочинається і ним же завершується як оборот капіталу, так і функціонування фінансового потенціалу.

Таким чином логіка дослідження свідчить, що фінансовий потенціал визначається й залежить від капіталу. Приєднуємось до точки зору О. Глуценко та Ю. Осипова, що «фінансова економіка як найвища точка розвитку суспільства з речовою залежністю неминуче наділяє капітал всюдисущою силою. Капітал тепер не просто вартість, що забезпечує додаткову вартість, а самозростаючий фінансовий потік, активи, які перетворюються на свої незліченні форми» [3, с. 74; 10, с. 15]. Капітал є перетвореною формою ресурсів, він матеріалізує їх сутність в процесі кругообігу вартості. Створення та раціональне використання капіталу складає основу всієї діяльності суб'єктів господарювання на макро-, мезо-, мікро- та нанорівнях. На думку О. Глуценко «в умовах фінансової економіки основним критерієм, який визначає попит на фінансовий актив, є його дохідність (прибутковість), а лік-

відність відображає реакції ринку на запропоновану ставку дохідності (прибутковості)» [3, с. 73].

Як аргумент на підтримку вищезазначеного наведемо думку І. Карапейчика, який досліджує теорію потенціалу та потенціали підприємства, що основна, первинна функція потенціалу – генерувати дохід, а процеси його функціонування повинні реалізовувати виконання цієї функції. Потенціал по визначенню є спроможністю досягати певних результатів. Відповідно, він не впливає на досягнення тих чи інших цілей, а характеризує весь спектр можливих результатів його функціонування і, відповідно, у томі числі цілей, що можуть бути досягненні. Потенціал – це іманентна ознака. Тому розглядати цінність потенціалу для досягнення певних функцій, тобто досягати певних цілей, не зовсім коректно. Більш правильно досліджувати те, які цілі можуть бути досягнуті за допомогою потенціалу. Розуміти економічний потенціал треба як очікуваний (можливий) дохід, при оцінці потенціалів доцільно враховувати фактори зовнішнього середовища, відповідність інформаційного забезпечення розрахунків потенціалу існуючим системам обліку [6, с. 288–289]. Погоджуючись з цим слід додати, що очікуваний (можливий) дохід чи результати діяльності не повністю розкривають розуміння фінансового потенціалу тому, а скоріш якісно характеризують його функціонування. Сутність та значущість фінансового потенціалу проявляється в його якнайповнішій реалізації, використанні всіх можливостей, постійному обороті з метою збільшення.

Отже, проаналізувавши всі наведені думки авторів, ми доходимо висновку, що поняття «фінансовий потенціал» потребує подальшого дослідження і постійного вдосконалення. Оскільки визначення будь-якого явища має відображати його сутність, то й визначення фінансового потенціалу має більш чітко визначити його форму, структуру, джерела, призначення й використання. Наявність різних, а де в чому і суперечливих підходів вимагає теоретичного синтезу, який би узгодив розуміння і сутність поняття. Визначення сукупного фінансового потенціалу країни має не тільки важливе наукове, а й практичне значення, оскільки уявлення про його зміст визначає підхід до його оцінки, вимірювання й управління.

Визначення фінансового потенціалу країни запропонувала С. Шумська, що розуміє його як «сукупність фінансових ресурсів (що є у наявності та які можуть бути мобілізовані) усіх сфер та ланок фінансової системи, що утворюються за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел, а також коштів і ресурсів із джерел, які з різних причин є недоступними чи незадіяними в межах часового періоду розгляду, що в цілому характеризують фінансові можливості як окремих суб'єктів економіки, так і країни загалом» [13, с. 59].

У наведеному визначенні фінансового потенціалу С. Шумська розглядає тільки сфери та ланки фінансової системи, при цьому аргументуючи, що наведене визначення фінансового потенціалу країни «дає можливість включати у розгляд ресурси, що з різних об'єктивних чи суб'єктивних причин поки що не можуть бути враховані в обсязі наявних ресурсів (зокрема природних ресурсів, які на сьогодні

не мають вартісної оцінки), але які за наявності необхідних механізмів та правового поля можуть стати джерелом формування реальних фінансових ресурсів» [13, с. 59]. Слід зазначити, що зараз вже запропоновано методики вартісної оцінки інтелектуального потенціалу, оцінки природних ресурсів тощо, а постійні наукові розвідки дають змогу вартісно оцінювати все більше видів ресурсів, які можна включати до складу сукупного фінансового потенціалу країни. Тобто розгляд тільки фінансових ресурсів усіх сфер та ланок фінансової системи не зовсім повно, на наш погляд, відображає зміст та складові сукупного фінансового потенціалу країни. Також, треба додати, що наведене визначення розглядає фінансовий потенціал країни тільки з точки зору його формування, не розкриваючи функціонування та використання.

Іншим аргументом С. Шумської на користь запропонованого нею визначення фінансового потенціалу країни було те, що він «розглядає кошти й ресурси, виведені із обороту чи не враховані в офіційній статистиці (наприклад, обсяги відтоку капіталів та ресурсів, що обслуговують тіньовий оборот; іноземну готівку поза банками, гроші гастарбайтерів тощо) [13, с. 60].

Іноземна готівка поза банками, гроші гастарбайтерів та інші засоби якщо і не враховані в офіційній статистиці при формуванні сукупного фінансового потенціалу країни, беруть активну участь у його функціонуванні та використанні, є запасами, ресурсами, задіяні в обороті, дають власникам доходи, забезпечуючи збільшення сукупного фінансового потенціалу. В теоретико-аналітичному контексті важливим є не лише обсяг фінансового потенціалу, чи його структура, а також його функціонування, використання, співвідношення між використаною (активною) та невикористаною (пасивною) частинами, резерви та напрями зміцнення. Найважливішу роль фінансовий потенціал відіграє не на етапі створення, а в процесі реалізації. Метою функціонування фінансового потенціалу є формування заходів, реалізація яких може принести значний дохід (прибуток), відкриє нові можливості нарощення, а отже і використання.

У побудові категоріального апарату сукупного фінансового потенціалу країни необхідно врахувати все вищезазначене, що дає підстави уточнити та сформулювати його визначення. На нашу думку, сукупний фінансовий потенціал країни – це функціонування сукупності ресурсів, запасів, засобів та результатів діяльності як капіталу, забезпечуючи зростання вартості, доходу, досягнення соціально-економічних ефектів й розвитку як окремих суб'єктів економіки, так і країни загалом у найближчій та довгостроковій перспективах.

Запропоноване нами визначення, на наш погляд, є більш функціональним і має певні переваги:

- змістяться акценти з тільки формування сукупного фінансового потенціалу, що преваліювали у попередніх дослідженнях, на його ефективне функціонування;

- конкретизується функціонування сукупного фінансового потенціалу країни як капіталу;
- дозволить без додаткового доопрацювання поняття включати у склад сукупного фінансового потенціалу країни ресурси які матимуть вартісну оцінку;
- розширить процес функціонування сукупного фінансового потенціалу, тобто виробничу частину ресурсів, запасів, засобів та результатів діяльності, що змінюючи свою форму, забезпечить збільшення;
- зорієнтує функціонування сукупного фінансового потенціалу країни на позитивні результати, перспективи;
- передбачає вимір потоку ресурсів, запасів, засобів та результатів діяльності, їх спрямування, відстеження та контроль;
- підвищить практичну значущість та застосовуваність теоретичних доробок.

Таким чином, підсумовуючи можна додати, що запропоноване визначення є найбільш пріоритетним теоретичним підходом, застосування якого підвищить ефективність функціонування сукупного фінансового потенціалу країни та стане основою для розробки засад його аналізу та використання у практичній площині.

Висновки.

На теперішній час немає єдиної думки щодо визначення чітких понять «потенціал», «фінансовий потенціал» та «сукупний фінансовий потенціал країни». Узагальнення та аналіз робіт за даною проблематикою дозволили зробити висновок про те, що питання з формування теоретичних підходів щодо визначення сукупного фінансового потенціалу країни недостатньо розроблені як у науковому, так і в організаційно-практичному аспектах, носять уривковий, неузгаальнений характер, немає єдиного підходу до визначення його сутності та особливостей впливу на розвиток України. Попри теоретичні розбіжності у визначеннях, сутнісною основою функціонування сукупного фінансового потенціалу країни є капітал в усіх його формах, використання якого забезпечує зростання вартості, доходу, досягнення соціально-економічних ефектів, а ресурси, запаси, засоби та результати діяльності опосередковують створення та рух капіталу, виступаючи матеріальною основою фінансового потенціалу. Отже, на нашу думку, функціонування сукупного фінансового потенціалу країни полягає в інтегральному ефективному використанні всіх складових сукупного фінансового потенціалу країни, трансформації їх позитивних результатів в соціальні, економічні та фінансові блага, максимально задовольняючи в такий спосіб інтереси як окремих суб'єктів економіки, так і країни загалом. Подальші дослідження слід зосередити на удосконаленні засад аналізу сукупного фінансового потенціалу країни для ефективного його використання у практичній площині.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базилевич В. Д. Посилення ролі фінансів у трансформаційній економіці // Фінанси України. – 2004. – № 5. – С. 5–9.
2. Глущенко В. В. Концептуальні основи формування фінансового потенціалу суб'єктів господарювання в Україні / В. В. Глущенко // Фінансовий потенціал суб'єктів господарювання як чинник сталого розвитку ринкової економіки : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 1 лют. 2013 р., Харків. – Х., 2013. – С. 13–25.
3. Глущенко О. В. Розвиток економічної свободи у фінансовому секторі : монографія / О. В. Глущенко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 220 с.
4. Ігнатишин М. В. Функціональна роль оборотного капіталу у звичайній діяльності підприємства / М. В. Ігнатишин, М. І. Ігнатишин, Л. В. Томей // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». Випуск 2 (39) Частина 1. – Ужгород, 2013. – С. 102–109.
5. Інноваційно-інвестиційна діяльність як чинник стабілізації економіки держави та регіонів: [колективна монографія у 2 т. / за ред. А. В. Череп]. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2010. – Т. 2. – 312 с.
6. Карапейчик І. Н. Логика использования потенциалов в задачах управления потенциалов / И. Н. Карапейчик // Бізнес Інформ. – 2012. – № 9. – С. 285–290.
7. Ковальова О. В. Визначення економічної категорії оборотних активів / О. В. Ковальова // Регіональні перспективи. – №5 (24). – С. 90–93.
8. Крук О. М. Формування та оцінка ефективності управління фінансовим потенціалом місцевого бюджету : автореф. ...канд. дис. / О. М. Крук. – Запоріжжя, 2011. – 20 с.
9. Мурашко В. В. Організаційно-економічне регулювання використання та розвитку інтелектуального потенціалу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеню к-та екон. наук: спец. 08.09.01 «демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика» / В. В. Мурашко; Донецький національний університет Міністерства освіти і науки України, Донецьк – 2006. – 22 с.
10. Осипов Ю. М. Финансовая экономика как высшая форма бытия экономики / Ю. М. Осипов // Философия хозяйства. – 2000. – № 2. – С. 8–15.
11. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А. М. Прохоров; редкол.: А. А. Гусев и др. – изд. 4-е – М.: Сов. Энциклопедия, 1987. – 1600 с., ил.
12. Фінансовий словник-довідник / [М. Я. Дем'яненко, Ю. Я. Лузан, П. Т. Саблук, та ін.] ; за ред. М. Я. Дем'яненка – К. : IAE, 2003. – 555 с.
13. Шумська С. С. Фінансовий потенціал України: методологія визначення та оцінки / С. С. Шумська // Фінанси України. – 2007. – № 5. – С. 55–64.

REFERENCES

- Bazylevych, V. D. "Posylennia roli finansiv u transformatsiinii ekonomitsi" [Strengthening the role of finance in the transitional economy]. *Finansy Ukrainy*, no. 5 (2004): 5-9.
- Dem'ianenko, M. Ya., Luzan, Yu. Ya., and Sabluk, P. T. *Finansovy slovnyk-dovidnyk* [Financial Dictionary]. Kyiv: IAE, 2003.
- Hlushchenko, O. V. *Rozvytok ekonomichnoi svobody u finansovomu sektori* [Development of economic freedom in the financial sector]. Kharkiv: KhNU, 2012.
- Hlushchenko, V. V. "Kontseptualni osnovy formuvannia finansovoho potentsialu sub'iektiv hospodariuvannia v Ukraini" [Conceptual Foundations of the financial capacity of entities in Ukraine]. *Finansovy potentsial sub'iektiv hospodariuvannia iak chynnyk staloho rozvytku rynkovoї ekonomiky*. Kharkiv, 2013. 13-25.
- Innovatsiino-investytsiina diialnist iak chynnyk stabilizatsii ekonomiky derzhavy ta regioniv [Innovation and investment activity as a factor in stabilizing the economy of the state and the regions]. *Zaporizhzhia: Zaporizkyi natsionalnyi universytet*, 2010.
- Ihnatyshyn, M. V., Ihnatyshyn, M. I., and Tomei, L. V. "Funktionalna rol oborotnoho kapitalu u zvychnii diialnosti pidpriemstva" [The functional role of working capital in the ordinary activities of the enterprise]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu* vol. 1, no. 2 (39) (2013): 102-109.
- Kovalyova, O. V. "Vyznachennia ekonomichnoi katehorii oborotnykh aktiviv" [Determining the economic category of current assets]. *Rehionalni perspektyvy*, no. 5 (24): 90-93.
- Kruk, O. M. "Formuvannia ta otsinka efektyvnosti upravlinnia finansovym potentsialom mistsevoho biudzhetu" [Formation and evaluation of the financial capacity of the local budget]. *Avtoref. kand. dys. . .*
- Karapeichyk, Y. N. "Lohyka yspolzovanyia potentsyalov v zadakh upravleniya potentsyalov" [The logic of the use of the potentials in control capabilities]. *Biznes Inform*, no. 9 (2012): 285-290.
- Murashko, V. V. "Orhanizatsiino-ekonomichne rehuliuвання vykorystannia ta rozvytku intelektualnoho potentsialu" [Organizational and economic regulation of the use and development of intellectual potential]. *avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupeniu kand. ekon. nauk: 08. 09. 01. , 2006.*
- Osipov, Yu. M. "Finansovaia ekonomika kak vysshaia forma bytia ekonomiki" [Financial Economics as a higher form of being of the economy]. *Filosofia khoziaystva*, no. 2 (2000): 8-15.
- Sovetskiy entsiklopedicheskiy slovar [Soviet Encyclopedic Dictionary]. Moscow: Sovetskaia Entsiklopediia, 1987.
- Shumska, S. S. "Finansovy potentsial Ukrainy: metodolohiia vyznachennia ta otsinky" [The financial potential of Ukraine: methodology and evaluation]. *Finansy Ukrainy*, no. 5 (2007): 55-64.